

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 4. Solvuntur objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

ram præfere sollicitudinem, aliud intelligere non potest, quam doctrinam viva voce traditam Timotheo, quem ordinaverat episcopum: unde doctrinam illam vult à Timotheo, non in scrinio, sed in pectore diligenter asservari: unde jubet Timotheo, non ut plura illius exemplaria describi curet, sed ut illam, sicut ab ore loquentis exceperit, ita oretenus commendat hominibus ad docendum idoneis: unde denique non dicit: Verba quæ scripsi tibi, sed, verba quæ à me audisti, multis aliis tecum audientibus.

ARTICULUS IV.

Solvuntur objectiones.

Obi. 1. Apostolus ad Galatas cap. 1. dicit: *Licet nos aut angelus de Cælo evangelizet vobis, præter quàm quod evangelizavimus vobis, anathema sit.* Et Joannes Apocal. cap. 22. *Si quis appoverit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto.* Et iterum Apostolus Paulus 2. ad Timoth. c. 3. *Omnis Scriptura divinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad corripendum, &c.*

Resp. ad 1. Ibi Apostolus invehitur adversus pseudo-apostolos, qui Galatas docebant, eos salutem consequi non posse nisi circumciderentur, aliasque ceremonias Mosaicæ servarent, contra quod eos ipse docuerat, Mosaicam legem abrogatam esse, neminemque justificationis gratiam, adeoque nec salutem consequi posse, nisi per fidem Jesu Christi, & hanc fidem, cum aliis operibus salutaribus quæ ex illa sunt, ad salutem sufficere sine observatione ceremoniarum legalium. Sed quid hoc ad traditiones?

Resp. ad 2. His verbis tantum prohibetur, ne prophetiæ in Apocalypsi descriptæ corrumpantur, ad illas apponendo aliquid tanquam earum partem, quod tamen non sit earum pars.

Resp. ad 3. Aliud esse, quod Scriptura sit utilis ad docendum, ad corripendum, &c. & aliud, quod sufficiat: sic potius ad nutritionem utilis est, nec tamen sufficit. Dicimus igitur Scripturam utilem esse ad docendum, ad arguendum, &c. At negamus ea sola veritates omnes revelatas contineri.

Obi. 2. Scriptura est regula fidei. Ergo nulla sunt dogmata fidei, præter ea quæ ab authoribus canonicis scripta sunt. Atqui si darentur præter Scripturam traditiones divini non scriptæ, essent aliqua fidei dogmata, præter ea quæ scripta sunt ab authoribus canonicis. Ergo, &c. **Resp.** neg. conseq. Ratio negandi est, quia Scriptura non est totalis, sed partialis tantum regula fidei, etiam in ea linea, in qua est fidei regula: totalis enim regula fidei, in ea linea in qua Scriptura est fidei regula, consistit in Verbo Dei. Verbum autem Dei duplex est, scriptum scilicet & non scriptum, quorum illud libris sacris comprehenditur, hoc verò traditionibus apostolicis Ecclesiæ viva voce traditis: unde regula totalis, de qua agitur, nec sola Scriptura, nec solis traditionibus apostolicis, sed scriptura & traditionibus apostolicis continetur. Licet igitur omnia quæ sunt in Scriptura, sint de fide, non omnia quæ sunt de fide, sunt in Scriptura, sed aliqua sunt in sola traditione apostolica. Falsum igitur est, quod nulla sint dogmata fidei, præter ea quæ ab authoribus sacris conscripta fuerunt.

Obi. 3. Qui dicit, quod sint aliqua fidei dogmata, quæ non inveniuntur scripta in libris sacris, portam aperit innumeris erroribus: nam inde sumi potest occasio multa falsa dogmata commiscendi, & in Ecclesiam introducendi sub nomine traditionis apostolicæ. Ergo, &c. **Resp.** neg. ant. Habemus enim in Ecclesia viam infallibilem veras traditiones à falsis discernendi: sicut viam infallibilem habemus discernendi veras Scripturas à falsis. Hæc autem via est iudicium Ecclesiæ, quæ ob specialem Spiritus S. assistentiam, in tali discretionem errare non potest. Sicut igitur Ecclesia nunquam recepit aut recipiet falsas scripturas

Simonne Theol. Tom. II.

pro veris, ita falsas traditiones pro veris nunquam recepit, aut receptura est.

Obi. 4. Dato quod in primitiva Ecclesia fuerint aliquæ traditiones apostolicæ non scriptæ, impossibile fuit eas per tot sæcula conservari: cum huic conservationi obstiterint tot impedimenta: oblivio scilicet hominum imperitia, negligentia, & malitia. Ergo, &c. **Resp.** neg. ant. *Ad prob. Resp.* Impedimenta illa, vel etiam majora, facile superari potuisse per specialem Dei providentiam, Ecclesiæ promissam, eique hæcenus exhibitam, & usque ad finem Mundi exhibendam. Sicut igitur Deus specialiter providendo Ecclesiæ suæ, veras scripturas hæcenus conservavit, & usque ad finem Mundi conservaturus est; ita hæcenus conservavit, & usque ad finem Mundi conservaturus est veras traditiones.

Quatuor media, quibus divina providentia ad conservandas hæcenus traditiones apostolicas ula est, enumerat Bellarminus lib. 4. de Verbo Dei cap. 2. videlicet scripta Patrum & Doctorum Ecclesiæ, in quibus extant traditiones apostolicæ; usum continuum, quo pleræque traditiones apostolicæ sunt in continua observatione, ut ritus sacramentorum, dies festi, & jejuniorum tempora; monumenta quædam, quæ ad longissimum tempus durant, ut templa, sacri fontes, memoriæ martyrum; cruces, & imagines; hæreses, quibus Deus hæcenus mirabiliter usus est ad conservandam Ecclesiæ doctrinam: nam quia singulis ætatibus exorti sunt novi hæretici, singulis ætatibus extiterunt viri sancti & docti, qui doctrinam Ecclesiæ diligenter investigarunt, eamque defenderunt scriptis, ac posteritati commendarunt.

Quatuor his mediis alia quatuor addi possunt, nempe integram, & continuam successionem Episcoporum ab Apostolis, quæ pluribus sæculis fuit in tribus primariis Ecclesiis, Romana scilicet, Alexandrina, & Antiochena, & adhuc perseverat, semperque perseveratura est in Ecclesia Romana; Symbolum ab Apostolis viva voce traditum primis fidelibus, & ab illis ad nos usque viva voce transmissum, atque à prælatis Ecclesiæ eorumque ministris explanatum; acta & decreta Conciliorum, quæ singulis ætatibus celebrata sunt; praxim Ecclesiæ, quæ semper germanum Scripturarum sensum quaesivit in doctrina ab Apostolis viva voce tradita, & ad damnandas hæreses semper ad traditiones apostolicas confugit: cum enim Scriptura sæpè sit obscura, adeoque in varios sensus apparenter trahi possit, & ex ea errores suos stabilire niterentur hæretici, necesse fuit, ut Ecclesia ad doctrinam ab Apostolis viva voce traditam, utpotè claram & apertam, & sic nullum hæreticis elabendi locum relinquentem, confugeret.

Hæc Ecclesiæ praxis patet ex omnibus Conciliis generalibus: in illis enim priusquam aliquid definiretur, apostolica traditio in sanctorum Patrum libris investigata est, tum ex ea sic planè explorata hæreses damnata. His omnibus mediis adde nonum, nempe ipsa scripta eorum, quos Ecclesia olim damnaverat, & extra ejus communionem obierant: nam scripta illa conferebantur cum orthodoxorum scriptis, & illorum cum eis oppositione in materia de qua erat controversia, argumentum sumebatur inferendi apostolicam doctrinam illam esse, quam qui vixerant & obierant in communione Ecclesiæ, scripto reliquerant.

Obi. Patres bene multi, præter Verbum Dei scriptum, nullum verè divinum agnoverunt, ut Irenæus lib. 3. cap. 1. ubi sic ait: *Non enim per alios dispositionem salutis nostræ cognovimus, quam per eos per quos Evangelium pervenit ad nos, quod quidem tunc præconaverunt, postea verò per Dei voluntatem in Scripturis nobis tradiderunt, fundamentum & columnam fidei nostræ futurum.*

Tertullianus in lib. adversus Hermogenem cap. 22. ubi hæc habet: *Adoro Scripturæ plenitudinem, quæ mihi & factorem manifestat & facta An autem*

X de

de aliqua subjacenti materia facta sint omnia, nusquam adhuc legi. Scriptum esse doceat Hermogenis officina. Si non est scriptum, timeat ut illud adjicientibus aut detrahentibus destinatum.

Cyprianus in epist. ad Pompej. adversus Stephan. ubi ita loquitur: Unde est ista traditio (quam nobis opponit Stephanus) utrumne de dominica & evangelica auctoritate descendens, an de Apostolorum mandatis atque epistolis veniens? ea enim facienda esse, quae scripta sunt, Deus testatur & proponit.... Si ergo aut in Evangelio praecipitur, aut in Apostolorum Epistolis, aut in Actibus continetur.... observetur divina haec & sancta traditio.

Basiliius epist. 80. ad Eustathium medicum, ubi haec scribit: Non putamus aequum esse, ut quae apud ipsos obtinuit loquendi consuetudo, pro lege ac canone habeatur rectae doctrinae. Si enim ad probandam doctrinam rectam valet consuetudo, licet & nobis omnia haec in re illos imitari. Stemus itaque arbitrati inspirata à Deo Scripturae, & apud quos inveniuntur dogmata divinis oraculis consona, illis omnino veritatis adjudicetur sententia.

Epiphanius, qui ut citat Kemnitius, haer. 61. dicit: Nos uniuscujusque quaestiones inventionem non ex propriis ratiocinationibus dicere possumus, sed ex Scripturarum consequentia.

Hieronymus, qui sic loquitur in comment. in c. 1. Aggaei: Quae absque auctoritate & testimoniis scripturarum quasi traditione apostolica sponte reperiunt, atque fingunt, percutit gladius Dei. Et in Psal. 86. Videre quid dicat, qui fuerunt, non qui sunt, ut exceptis Apostolis, quicquid postea aliud dicitur, abscondatur, & non habeat auctoritatem.

Cyrillus lib. de recta fide ad Reginas, ubi sic ait: Necessarium nobis est, divinas sequi litteras, & in nullo ab earum praescripto aberrare.

August. lib. 2. de doct. Christ. c. 9. ubi dicit: In his quae aperte posita sunt in Scriptura, inveniuntur illa omnia, quae continent fidem moreque vivendi. Et lib. de bono viduitatis c. 1. Sancta Scriptura nostrae doctrinae regulam figit, ne audeamus sapere plus quam oportet. Et lib. 2. de pecc. mer. & rem. c. 36. Ubi de re obscurissima disputatur, non adjuvantibus divinarum Scripturarum certis clarisque documentis, cohibere se debet humana praesumptio, nihil faciens, in alteram partem declinando.

Resp. neg. obj. Ad 1. prob. R. Irenaeum hic tantum dicere, eosdem Evangelium populis praedicasse primum, deinde scripto tradidisse, quod ait sine praedicio apostolicarum traditionum, quas contra haereticos illas repudiantes, ex professo defendit & commendat c. 2. & seqq. ita ut mirari satis non possimus novatorum impudentiam, qui illum tanquam apostolicis traditionibus adversantem prodere non verentur. Cum autem ait Irenaeus Evangelium scriptum, esse fundamentum & columnam fidei nostrae, hoc ait sine exclusionem traditionum apostolicarum: sicut cum Apostolus dicit Ecclesiam esse columnam, & firmamentum veritatis, hoc dicit sine exclusionem Scripturarum.

Ad 2. prob. Resp. Hic Scripturis contentum fuisse Tertullianum, non quoddam prae verbum Dei scriptum, aliud nullum agnosceret; hoc enim falsum est; cum aliis locis traditiones non scriptas commendat, & ad eas contra haereticos recurrendum esse doceat; sed quia habebat in Scripturis testimonia, quibus Hermogenis mundum ex materia ab aeterno praexistente, & improducta conditum à Deo fuisse asserentis, error evidenter refellebatur. Unde ad solas Scripturas adversarium provocabat Tertullianus. Hermogeni vero, cum neque Scripturas pro se citare posset, neque confugere ad traditiones non scriptas, quae Scripturis contrariae esse non possunt, nihil aliud superesse poterat, quam ut illud, quod destinatum est iis, qui de suo capite adjiciunt aliquid Scripturis, quod eis contrarium est.

Ad 3. Resp. Hic S. Cyprianum errare, & pro mo-

re errantium malam causam male defendere, ad solam Scripturam, quam in alienum sensum detorquebat, provocando, & rejiciendo traditionem apostolicam, quam ejus de haereticis, qui ad Ecclesiam veniunt, rebaptizandis errori opponebat Stephanus Pontifex. Sed hoc causam novatorum minime juvat: non enim Cyprianus traditionem hanc rejiciebat, quod nullas traditiones divinas non scriptas agnosceret; sed quia traditionem hanc non veram, sed fictitiam putabat esse traditionem. Quod autem prae verbum Dei scriptum, aliud non scriptum admittendum esse agnovit, evidenter ostenditur ex ejus epist. 68. ad Cacciliu, ubi sic loquitur: Admonitos autem nos scias, ut in calice offerendo dominica traditio servetur, neque aliud fiat à nobis, quam quod pro nobis Dominus prior fecit: ut calix qui in commemoratione ejus offertur, mixtus vino offeratur. At ubi in sacris litteris scriptum est, aquam esse vino miscendam in calice? Nulli libi sanè. Ergo, &c.

Ad 4. Resp. Basilium inter, & eos contra quos scribit, controvertebatur, utrum dicendum esset, in Deo esse tres hypostases, & unam naturam. Affirmabat Basiliius; illi vero negabant, & regionis suae consuetudine causam suam defendebant: sed & Basiliius pro se quoque asserere poterat regionis suae consuetudinem: quare in concursu quarum consuetudinum particularium, ex quibus nihil certi colligi poterat, cum essent sibi invicem contrariae, & ita se mutuo eliderent, sentiebat ad Scripturas recurrendum esse, & standum earum testimonio. Hic igitur Basiliius repudiat, non traditiones apostolicas non scriptas, sed consuetudinem particularem, cui suam quoque consuetudinem particularem opponere poterat, & quam judicabat contrariam esse Scripturis divinis, ad quas proinde adversarios suos traducit.

Ad 5. Resp. Hoc loco verba illa satis obscura, quae objicit Kemnitius, me non legere, sed ista, quibus sycophantia novatoris proditur: Sed, & traditione opus est, neque enim ex scripturis peti possunt omnia: idcirco alia scripto, traditione alia sanctissimi Apostoli reliquerunt, quod ipsum ita Paulus affirmat. Quemadmodum tradidi vobis: Item alio loco. Ita doceo, & ita tradidi in Ecclesiis.

Ad 6. Resp. Hieronymum in primo loco de illis loqui, non qui traditiones apostolicas prae Scripturam admittunt, sed qui cerebri sui figmenta tanquam apostolicas traditiones venditant: in altero vero nihil aliud dicere, quam prae veterem Scripturam, & novam ab Apostolis eorumque discipulis conscriptam, nullam aliam tanquam divinam recipiendam esse. Rejicit igitur Hieronymus falsas Scripturas, & Apostolis suppositas, non vero traditiones apostolicas. Porro objiciunt nobis & aliqua alia ejusdem Doctoris loca, sed depravata. Vide Bellarmin. lib. 4. de verbo Dei cap. 11.

Ad 7. Resp. 1. Illum in omnibus sequi divinas litteras, & in nullo ab earum praescripto aberrare, qui nihil eis contrarium admittit, adeoque falsas, & repugnantes Scripturis traditiones rejicit. Nos autem falsas & Scripturis contrarias traditiones non admittimus, sed rejicimus. Resp. 2. Novatores hoc testimonio, quod inconsiderate nobis objiciunt, jugulari: nam sic breviter argumentor. In omnibus sequi debemus sacras litteras, & nunquam ab earum praescripto aberrare. Atqui sacrae litterae commendant traditiones non scriptas, jubentque eas recipi. Ergo graviter culpandi sunt novatores, quod traditiones non scriptas rejiciant: eas enim rejiciendo, convincuntur non sequi in omnibus sacras litteras, & ab earum praescripto aberrare.

Ad 8. R. Augustinum in primo loco loqui tantum de iis, quorum fides explicita omnibus simpliciter necessaria est ad salutem consequendam, qualia sunt illa, quae in Apostolorum Symbolo, & Decalogo continentur. At etiam alia sunt, quae non sunt sic necessaria omnibus, & quae Apostoli viva voce tradiderunt praelatis Ecclesiae, puta de ratione gubernandi Eccle-

Ecclesiam, de Sacramentorum natura & administratione, de modo profigandi hæreses, de intelligentia Scripturarum, &c.

In secundo loco non aliud dicit S. Doctor, quam se doceri ab Apostolo, Rom. cap. 12. *Non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.* Sed quid inde?

At inquit. Ibidem sic loquitur Augustinus: *Quid ergo amplius te doceam, quam id quod apud Apostolum legimus? ... Non sit ergo mihi aliud te docere, nisi verba tibi Doctoris exponere.* Resp. Augustinum sic loquendo, non magis traditiones Apostolicas rejicere, quam reliquas partes Scripturæ. Dicentque illum nullam aliam præter epistolam Pauli Scripturam S. agnovisse? Nugæ. Augustinus igitur hic tantum dicit in hoc libro de bono viduitatis, se non aliud expositurum esse, quam verba Apostoli, quia quæ in hac materia scripsit Apostolus, ad viduarum christianarum institutionem abundè sufficiunt. In tertio denique loco sanctus Doctor loquitur de questione, nempe de origine animæ, cujus solutionem aliunde haberi non posse, quam ex Scriptura divina, cum existimaret; mirum non est quod dicat tenendam non esse aliam viam, deficientibus certis clarisque Scripturæ documentis.

ARTICULUS V.

Quantam auctoritatem habeant traditiones divinae.

RESPONSIO.

Traditiones divinae summam habent auctoritatem.

Prob. 1. Ex Script. Nam Apostolus 2. ad Thess. cap. 2. sic loquitur: *Itaque, fratres, state (firmi scilicet, & constantes in fide,) & tenete traditiones, quas didicistis sive per sermonem, sive per epistolam nostram.* Thessalonicenses igitur adhortatur Apostolus, ut stent firmi in fide, & ad hanc finem constanter & æqualiter adhæreant, non solum scriptis traditionibus, sed etiam non scriptis, nullum planè quoad hoc ponendo discrimen inter Verbum Dei scriptum & non scriptum. Ergo ex Apostolo, traditiones Apostolicæ non scriptæ parem habent auctoritatem cum Scriptura Sacra. Atqui Scriptura S. summam habet auctoritatem. Ergo, &c.

Prob. 2. Ex Patribus. Nam sic loquitur Basilii lib. de Spiritu S. cap. 27. *Dogmata quæ in Ecclesia prædicantur, quædam habemus à doctrina scriptorum prodita, quædam rursum ex Apostolorum traditione, in mysterio, idest, in occulto tradita recepimus. Quorum utraque parem vim habent ad pietatem.* At si parem habent vim ad pietatem, pari reverentia suscipienda sunt: & si pari reverentia suscipienda sunt, motiva quibus fides eorum nititur, paræ sunt auctoritatis. Ergo, &c. Chrysostomus verba Apostoli laudat exponens homil. 4. in epistol. 2. Thess. sic ait: *Hinc est perspicuum, quod non omnia tradiderunt (Apostoli) per epistolam, sed multa etiam sine scriptis: & ea quoque sunt fide digna (sicut fide digna sunt ea, quæ per epistolam tradiderunt) est traditio: nihil queramus amplius.* Ubi enim summa est auctoritas testificantis, ibi intellectum captivare nolle nefas est. Et Joannes Damascenus in orat. 1. de imaginibus, verba Basilii à nobis citata exscribit & adoptat.

His præmitti potuit Irenæus lib. 3. cap. 4. ubi hæc scribit: *Quid autem si neque Apostoli quidem Scripturas reliquissent nobis, nonne oportebat ordinem sequi traditionis, quam tradiderunt iis quibus committebant Ecclesias? Cui ordinationi assentiant multe gentes barbarorum, quorum qui in Christum credunt, sine charta & aramento scriptam habentes per spiritum in cordibus suis salutem, & veterem traditionem diligenter custodientes, in unum Deum creden-*

Simonnet Theol. Tom. II.

tes fabricatorem Cæli & terre ... hæc fidem qui sine litteris crediderunt, quantum ad sermonem nostrum barbari sunt: quantum autem ad sententiam, & consuetudinem, & conversationem, propter fidem, perquam sapientissimi sunt, & placent Deo, conversantes in omni iustitia, & castitate, & sapientia. Ex his autem

Sic argumentor breviter. Ex Irenæo, sine Scriptura Sacra cum solis traditionibus non scriptis potest esse christiana fides, ea scilicet fides, quacum actus virtutum omnium christianarum exercere, veram iustitiam assequi, & Deo placere possumus. Ergo possumus assentiri prudenter assensu super omnia firmo propter traditiones non scriptas: fides enim christiana est assensus prudens super omnia firmus. Atqui non possumus assentiri prudenter assensu super omnia firmo, nisi propter motivum summæ auctoritatis, ut patet ex terminis. Ergo ex Irenæo, traditiones non scriptæ summam pollent auctoritate.

Prob. 3. Auctoritate Concilii Tridentini sess. 4. in decreto de canonicis Scripturis, ubi hæc habet: *Orthodoxorum Patrum exempla secuta (Synodus) omnes libros tam veteris quam novi Testamenti, cum utriusque unus Deus sit author, necnon traditiones ipsas, tum ad fidem tum ad mores pertinentes, tanquam vel ore tenus à Christo, vel à Spiritu Sancto dictatas, & continua successione in Ecclesia Catholica conservatas, pari pietatis affectu ac reverentia suscipit & veneratur.* Quibus verbis Synodus manifestè traditiones non scriptas, utpotè à Christo vel à Spiritu S. dictatas, exæquat libris divinis, adedque parem illis auctoritatem attribuit. Atqui libri divini summam habent auctoritatem. Ergo, &c.

Prob. 4. Ratione à priori; quia traditiones apostolicæ tam sunt verbum Dei, quam Scriptura Sacra, cum fuerint partim ore tenus à Christo, partim à Spiritu S. dictatæ Apostolis. Atqui verbum Dei, sive scriptum sit ab authore sacro, sive non, æqualem habet auctoritatem, summam scilicet & summè infallibilem, & æqualiter dignum est ut ei assentiamur assensu super omnia firmo: non enim auctoritatem habet, quia scriptum est, sed quia est verbum Dei, qui summam habet veracitatem. Ergo, &c.

Quæres 1. Utrum Scriptura Sacra ita sit necessaria, ut sine illa sufficere non possent traditiones divinae non scriptæ?

Resp. Negativè. Nam 1. tempore B. Irenæi, ut ipse testis est lib. 3. cap. 4. multe gentes barbaræ, ab Apostolis olim ad Christum conversæ, nullam habebant Scripturam S. & cum solis traditionibus non scriptis, quas diligenter custodiebant, fidem christianam habebant; & placebant Deo, conversantes in omni iustitia, & castitate, & sapientia. In hac autem pia conversatione perseverantes, proculdubio salutem æternam consequébantur. Ergo, &c.

2. Si Scriptura S. esset absolute & simpliciter necessaria, Christus præcepisset Apostolis, ut doctrinam Evangelicam scripto traderent populis: at hoc eis non præcipit, sed solum ut docerent, juxta illud Matth. cap. ultim. *Euntes ergo docete omnes gentes.* Nec die Christum his verbis præcepisse Apostolis, ut docerent scripto: ex Apostolis enim plurimi nihil omnino scripserunt, & gentibus ad quas missi fuerant, viva tantum voce prædicarunt. Eos autem præceptum Domini in re præsertim gravissimi momenti transgressos esse, quis crederet?

Item Apostoli doctrinam Evangelicam totam vel singuli pro singulis regionibus sibi commissis, vel saltem simul congregati, pro universo Orbe communiter ante discessum suum edidissent; sicut communiter ediderunt Symbolum fidei, quod tamen non scripserunt, sed solum viva voce tradiderunt. Atqui neutrum fecerunt: nam nec scripserunt omnes, & ex iis qui scripserunt, aliqui pauca, nulli omnia scripserunt.

Item Apostoli, & Apostolorum discipuli, qui scripserunt doctrinam Evangelicam, ex primaria intentione scripserunt, & non ex occasione aliqua tantum.

Y 2 At